

Motion till riksdagen 2009/10:Kr268

av Peter Rådberg m.fl. (mp)

Resurscentrum 1814 för fred och global utveckling

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett resurscentrum för fred och global utveckling, kallat Resurscentrum 1814.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Resurscentrum 1814 och uppdrar åt regeringen att ta initiativ till en utredning om uppbyggnad och finansiering av ett sådant resurscentrum.

1814 – ingången till en ny tid

År 1814 är det år Sverige senast hade stridsberedda trupper på främmande mark utan internationellt uppdrag. I internationella sammanhang uppfattas 200 år av fred som något fullständigt unikt. Särskilt i konfliktområden kan detta ge människor en strimma av hopp: att fred också ska kunna bli möjligt i deras eget land, i deras egen region. Utmaningen för Sverige – sett ur ett nationellt perspektiv – är hur Sverige tillsammans med andra länder ska kunna skapa ytterligare 200 år av fred efter 2014, och möta hot mot säkerheten i globaliseringens och klimatkonflikternas tid.

Sveriges fredshistoria visar att det framför allt är det civila samhällets idéburna organisationer, inte minst kvinnor och kvinnoorganisationer, som haft en avgörande betydelse för att Sverige år 2014 förhoppningsvis ska kunna fira 200 år av fred. Sverige kan och bör också utnyttja 200 år av fred som en "exportvara" och visa hur de varit möjligt, t.ex. bondefreder, övergång från stormaktsambitioner till utveckling av ett industrisamhälle, utveckling av demokratin, det civila samhällets roll, folkligt agerande i konflikter, kvinnornas roll, stöd till fredsrörelsen, samarbete mellan det civila samhällets organisationer och regering och myndigheter.

Fel! Okänt namn på

Behov av ”lokala och nationella resurser för förebyggande åtgärder”

Sedan det kalla krigets slut 1989 äger de flesta konflikter rum inom stater, inte mellan stater. De två traditionella metoderna, diplomati och militär intervention, är därför otillräckliga i dagens värld. Ett samarbete mellan ett stort antal organisationer, näringsliv och myndigheter skapar däremot förutsättningar att förebygga och möta säkerhetshot med icke-militära medel i såväl närområdet som i världens konfliktområden. Det civila samhällets organisationer har helt andra förutsättningar än tidigare att bidra till att förebygga våld och krig genom att använda de redskap och konflikthanteringsmetoder som utvecklats under senare årtionden.

Både när det gäller konflikter mellan stater och inom stater är nyckeln att utrusta stater och samhällen för att klara av sina egna konflikter. ”Frihet, rättvisa, demokrati, tolerans, solidaritet, samarbete, pluralism, kulturell mångfald, dialog och förståelse är viktiga element för att förebygga väpnad konflikt” enligt FN:s generalförsamling (resolution 57/337). En sådan fredskultur utgör en grund för utvecklingen av en infrastruktur med institutioner och processer som stödjer fred och global utveckling.

År 2006 efterlyste FN:s dåvarande generalsekreterare, Kofi Annan, lokala och nationella resurser för förebyggande åtgärder (”local and national capacities for prevention”): ”Om vi ska kunna förbättra effekterna av våra insatser och behandla grundorsakerna till konflikter, så måste styrkan i förebyggande arbete förflyttas – som det verkligen har påbörjats – från reaktiva externa interventioner med begränsad och i slutändan ytlig påverkan till internt drivna initiativ med syftet att utveckla lokala och nationella resurser för förebyggande åtgärder. Det här arbetssättet främjar inhemska, självbärande infrastrukturer för fred. Dess syfte är att utveckla en kapacitet i samhällen att lösa tvister i internt accepterade former, som innefattar en vittomfattande konstellation av aktörer inom regeringen och det civila samhället. (Progress report on the prevention of armed conflict, A/60/891.)

Sveriges freds- och utvecklingspolitik under 2000-talet

Sveriges riksdag beslöt redan 2001 ”att tonvikten i arbetet bör ligga på de två första stegen i en konflikthanteringsprocess ... Utmaningen för det internationella samfundet i det konfliktförebyggande arbetet är att bidra till att konflikterna hanteras så att våldsanvändning och mänskligt lidande kan undvikas. Konfliktförebyggande syftar enligt utskottets mening till att på ett konstruktivt sätt kanalisera konflikter, i betydelsen samhällsmotsättningar, genom fredliga procedurer och strukturer och förhindra att de tar sig väpnade uttryck. Här bör även, enligt utskottets mening, de största ansträngningarna göras.” (En säkerhetsordning för 2000-talet, 2000/01 UU4.)

Sverige ska alltså ”lägga tonvikten på” och satsa ”de största ansträngningarna” på att förhindra att konflikter tar sig väpnade uttryck. Sverige ska också enligt riksdagen 2001 fortsätta att vara i fronten i arbetet för att förebygga väpnad konflikt: ”Den roll Sverige kan och bör ta på sig, tillsammans med andra likasinnade, är att vara konstruktivt pådrivande för att ett konfliktförebyggande perspektiv successivt skall genomsyra politiken.”

Sveriges utvecklingspolitik (enligt bl. a Sveriges politik för global utveckling, 2003/04:UU3) ska ”omfatta alla relevanta politikområden”. Några av de viktigaste områdena är kultur och utbildning, som båda har en nyckelroll i arbetet för att uppnå millenniemålen. Utvecklingspolitiken innebär också en samlad politik med många aktörer: ”Vid sidan av regeringen, olika myndigheter samt andra offentliga aktörer är enskilda organisationer, näringsliv och fackföreningar, kooperativ och kyrkor viktiga aktörer när utvecklingspolitiken ska genomföras. Samarbetet med dessa bör stärkas och politiken för global utveckling ska utformas i en nära dialog med dem. Samarbetet mellan svenska offentliga aktörer, t.ex. kommuner, landsting och länsstyrelser, och deras motsvarigheter i utvecklingsländerna bör vidareutvecklas som en del av det internationella utvecklingssamarbetet.”

Resurscentrum 1814

I enlighet med FN:s generalförsamling, FN:s generalsekreterares förslag och svensk freds- och utvecklingspolitik bör Sverige satsa på en uppbyggnad av lokala och nationella resurser för förebyggande åtgärder med syftet att utbilda och utrusta de lokala aktörerna – det civila samhällets organisationer, myndigheter, näringsliv, medier – så att de kan bidra till en demokratisk, hållbar och fredlig utveckling.

Under två århundraden har Sverige varit förskonat från krig: från tragiska förluster av människoliv, materiell förstörelse och digra ekonomiska kostnader. Jubileet 2014 är en anledning att både tacksamt minnas och fira vår fredshistoria och samtidigt manifestera viljan att kraftfullt och kreativt bidra till en rimligare värld. Resurscentrum 1814 (arbetsnamn), så som det här skisseras, kan bli en resurs för både människors strävanden för en fredskultur lokalt och för arbetet med att förebygga väpnade konflikter – lokalt, nationellt och internationellt. Det kan ge erfarenheter och inspiration till liknande initiativ i andra länder.

Centrumets övergripande syfte är:

- ? att bidra till att många olika aktörer får en förståelse för vår tids möjligheter att förebygga våld och väpnade konflikter och en vilja att medverka till arbetet mot våld och krig och för icke-våld och fred i sin närmaste omgivning, nationellt och internationellt.

Fel! Okänt namn på

Centrumet bör innefatta flera olika verksamhetsdelar:

1. Ett aktivt framtidsinriktat fredsmuseums funktioner, bibliotek eller mediatek, arkiv, dokumentation, utställningar, seminarier, butik, kafé etc.; svensk och internationell fredshistoria; exempel på formella och informella fredsprocesser; popularisering av forskning; filmvisningar med digitalteknik; dataspel; filmer och dokumentärer att hyra eller låna; produktion av vandringsutställningar, som också kan spridas genom medarbetare, som tar vara på centrumets resurser i lokala projekt i Sverige och i samarbete med ambassader och biståndskontor i andra länder, särskilt konfliktområden. Utställningar och andra produktioner bör översättas till olika språk vid sidan av svenska och engelska.
2. Mötesplats/forum; reflektion och dialog; kulturverksamhet med musik, konst, film, dikt, drama, dans etc.; religionsdialog; trosgrundat samarbete över religionsgränser; andaktsrum för alla religioner.
3. Interaktiv elektronisk information och kommunikation; vital hemsida; stort arkiv; användning av ny informationsteknik med "film-on-demand"; kontinuerlig information genom nyhetsbrev för olika målgrupper (t ex barn och ungdomar) och olika ämnesområden; bloggar; stort adressregister; kalendrar för olika regioner och kommuner; länkar; språk: svenska, engelska, ryska, arabiska, kinesiska.
4. Utbildning, kompetensutveckling/"empowerment"; och en resurs för utbildningar på olika nivåer – workshopar i icke-våld och konflikthantering för dagisbarn liksom utbildning av professionella freds- och utvecklingsarbetare; kursplaner; material för kortare och längre kurser; pool med professionella handledare/"facilitators".
5. Sambandscentral för gränsöverskridande samarbete för fred och säkerhet i Sverige och internationellt; register och resursbanker med enskilda resurspersoner från olika yrkesgrupper för olika arbetsinsatser; resurser för samordning och för särskilda gemensamma program (jfr. fredsövervakning i Sydafrika, 1993–94, genomförd av 16 svenska organisationer och samfund). Centrumets möjligheter att bidra till fredliga relationer med Ryssland bör särskilt beaktas.

Resurscentrumet ska särskilt inrikta sig på barn och ungdom, och utöva dragningskraft på skolklasser från Sverige och andra delar av världen. Det bör därför ligga på en central plats i Stockholm, lätt tillgängligt för olika målgrupper, t.ex. också utländska besökare hos riksdag, myndigheter, näringsliv eller på konferenser samt turister. Förslag på en tänkbar plats som diskuteras så sent som i juni 2009, är S:t Jacobs kyrka vid Kungsträdgården i Stockholm, församlingshuset och kyrkans närområde.

En satsning på arkitektonisk förnyelse och skönhet kommer dessutom att göra ett centralt beläget Resurscentrum 1814 till en mycket attraktiv destination för gästande politiker, opinionsbildare och andra yrkesgrupper, liksom för turister.

Många städer och länder i världen har byggt upp fredsmuseer, bland annat åtta städer i Japan. Sverige har särskilda förutsättningar att skapa en nationell och global resurs för fred och säkerhet. Resurscentrets olika verksamhetsdelar

Fel! Okänt namn på

kan ha olika organisations- och ägarformer (myndighet, stiftelse, företag, förening). De bör också ha olika finansieringsformer: anslag från stat och kommun, intäkter från fonder, näringsliv, sponsorer, särskilda evenemang och insamlingar, enskilda givare.

Mobilisering, planering, finansiering och uppbyggnad av Resurscentrum 1814, på plats senast 2014, bör ske i ett brett och förtroendefullt samarbete mellan berörda myndigheter, det civila samhällets organisationer och näringsliv. Sveriges regering och riksdag bör ta ett kraftfullt initiativ för att detta ska komma till stånd.

Stockholm den 2 oktober 2009

Peter Rådberg (mp)

Bodil Ceballos (mp)

Mats Pertoft (mp)